

СО НЕКООРДИНИРАНОСТ НА БЕЗБЕДНОСНИТЕ СЛУЖБИ ДО ДЕЗИНФОРМИРАНОСТ НА ДРЖАВНИОТ ВРВ

Веќе две години не функционира собраниската Комисија за надзор над Управата за безбедност и контраразузнавање и на Агенцијата за разузнавање. Нејзиниот претседател, господинот Љубе Бошкоски, е притворен во Хаг, во 2004 година, а оттогаш до денес оваа Комисија не одржала ниту една седница. Не постои можност седница да одржи потпретседателот на Комисијата, Ефтим Манев. Веројатно проблемот е во собранискиот Деловник, а тоа некому најверојатно му одговара за да не бидат контролирани безбедносните служби што, пак, како што објаснува Горан Митевски, поранешен директор на УБК, отвора простор за можни злоупотреби при прислушувањето со примена на различни методи и средства кои ги користат. На тој начин раководните луѓе во тие безбедносни служби можат многу покомотно да се однесуваат во незаконската при-

СО ДОНЕСУВАЊЕ ЗАКОН ЗА ПРИСЛУШУВАЊЕ, НЕ ЌЕ МОЖЕ БЕЗ НАЛОГ НА ИСТРАЖЕН СУДИЈА ДА ПОЧНЕ СЛЕДЕЊЕТО НА КОМУНИКАЦИЈЕ МЕЃУ ДВЕ ЛИЦА, ГОРАН МИТЕВСКИ

мена на овие средства и методи, знаејќи дека никој не може да ги контролира. Според сите информации и одредени поплаки од различни политички партии и поединци, кои често истакнуваат дека се мета на службите и со прислушувањето и со други методи на тајно следење и слично, дефинитивно се укажува дека и во овој временски период, значи и сега во 2006 година, постојат злоупотреби на службите.

ПРЕДУПРЕДУВАЊЕ

Странските експерти не предупредуваат дека отчетот на разузнавачите во европските општества е многу важна државна работа и дека на тој начин граѓаните знаат каква безбедност имаат и колку пари трошат тајните агенти за да ги заштитат граѓаните. Господинот Митевски потенцира дека кај нас, уште од 2000 година, имало обиди за ставање на сите безбедносни

ВО ИНТЕРЕС НА СТРАНЦИТЕ НАШИТЕ "БОНДОВЦИ" ЗАБОРАВИЈА ДЕКА СЕ МАКЕДОНСКИ РАЗУЗНАВАЧИ

■ Пишува:
Жаклина МИТЕВСКА

"При редовна размена на информации меѓу нашата УБК и странските служби, во време на конфликтот, од странските служби информациите беа пренесувани на раководството на т.н. ОНА, што придонесе да има штетни последици врз безбедносните сили", вели Горан Митевски, поранешен директор на Управата за безбедност и контраразузнавање.

служби, и од Армијата и од Министерството за внатрешни работи и од Агенцијата за разузнавање, во едно координативно врвно аналитичко тело, кое сите нив ќе ги корординира. Тоа би претставувало еден од начините да се врши секојдневна контрола на службите за да не ги злоупотребуваат средствата и методите кои ги користат во своето работење. Иницијатор за ова била Амбасадата

на Велика Британија во РМ, односно тогашниот британски амбасадор и неговиот заменик, кои сакале да помогнат во Министерството за внатрешни работи да има соодветна размена на информации меѓу службите, за да нема дезинформирање меѓу државниот врв, а и да укажат на одредени злоупотреби кои постојеа во тој период, но ги има и денес. За жал, тоа тело и до ден денес не е формирано. Поради тоа, меѓународната заедница оправдано е загрижена, особено лицата кои работеле во безбедносните служби, зашто знаат какви можности за опасност носи неможноста за нивна контрола. Значи, итно мора да се најдат механизми не само преку собраниската Комисија, која две години не функционира, туку и други начини за нивна контрола.

Во вакви околности прашањето е кому безбедносните служби му одговараат за својата работа?

Поранешниот директор на УБК, Горан Митевски, вели: "За жал, им одговараат на оние кои ги поставиле. Значи, Агенцијата за разузнавање му одговара на претседателот Црвенковски, а Управата за безбедност и контраразузнавање и военото разузнавање, преку своите министри, му одговараат директно на премиерот. Тие информации, по правило, би требало редовно да се разменуваат меѓу кабинетите на претседателот и премиерот. Меѓутоа, сè тоа зависи од моментните односи, дали тие се на добро ниво, дали се влошени, а личните моменти многу влијаат во размената на информациите. Од тие причини и меѓународната заедница многу укажуваше да се надмине овој проблем, особено ако претседателот е од една, а премиерот од друга политичка партија. Мора да се воспостави тело во кое ќе се влеваат тие информации, ќе се координираат и нема да дојде до дезинформирање на државниот врв. Знаете дека за време на кризата имаше различни информации, едни информации доаѓаа кај претседателот, а

ПРЕТСЕДАТЕЛОТ И ПРЕМИЕРОТ РЕДОВНО ДА РАЗМЕНУВААТ ИНФОРМАЦИИ ЗА БЕЗБЕДНОСТА НА ДРЖАВАТА

други кај премиерот. Бидејќи тие секогаш не беа усогласувани можеше да предизвикаат одредени штетни последици доколку навреме не седнеа директорите на службите за да ги испеглаат информациите".

Тој вели и дека не треба да се чека само состанок на Советот за безбедност, кој се одржува по некое нарушување на безбедносната состојба што, за жал, кај нас е некое правило, имено не постои редовно одржување на вакви средби. Во отсуство

насоки и конкретна контрола, најчесто доаѓа до нивна злоупотреба.

ПРЕИСПИТУВАЊЕ

Митевски објаснува и дека постојат различни мислења за тоа дали воопшто требаше да се формира Агенцијата за разузнавање во 1994/95 година, кога таа и почна со работа, зашто доволно беше еден сектор за разузнавање во постојната тогашна Дирекција за безбедност и контраразузнавање. И денес

ту на безбедносен, ниту на економски, ниту на политички план. Во овој период е потребно да се преоцени постоењето на Агенцијата за разузнавање, дали да се врати во состав на Управата за безбедност и контраразузнавање, бидејќи тоа се огромни средства, а знаеме каква е моментната економска ситуација во државава.

"Од тие причини - дополнува Митевски - сметам дека беше мегаломанска идејата да се формира Агенцијата која, за жал, не заживеа, не ги донесе посакуваните резултати. Крајно време е да се преиспита нејзиното постоење".

За потсетување, Управата за безбедност и контраразузнавање прибира податоци на територијата на Македонија и тоа на три конкретни плана: контраразузнавање, дејствување на странски разузнавачки служби, тероризам, кој моментно е актуелен во државава, високите форми на организиран криминал. Тоа се три сегменти во кои најмногу се чувствува и треба да дејствува Управата за безбедност и контраразузнавање. За разлика од ова, Агенцијата за разузнавање дејствува надвор од територијата на РМ, во странски држави, каде се прибираат информации кои се од стратемско значење за Македонија, кои можат да доведат до загрозување на безбедноста, политичката и економската состојба во државава.

"За жал, поставеноста на Агенцијата е мегаломанска, бидејќи таа е насочена и кон работењето на службите на западноевропските земји каде што, за жал, интересот на РМ треба да биде второстепен. Нашиот приоритет е Балканот, значи соседите, наместо тука да се сконцентрира работењето на Агенцијата за разузнавање, непотребно се трошат финансиски средства за испраќање лица кои прибираат информации во западноевропските земји, да не кажам во прекуокеанските земји, каде интересот на Македонија во моментот е минимален. Значи, ние треба да се сконцентрираме на наши-

Потпретседателот на Комисијата за надзор над УБК и Агенцијата за разузнавање, господинот Ефтим Манев, вели дека седница на оваа Комисија може да закаже само претседателот на Собранието, кој ќе одреди и кој ќе ја води седницата. Генералниот секретар на Собранието, Александар Новакоски, вели дека наскоро ќе биде закажана таква седница. Оваа Комисија ѝ припаѓа на опозицијата, а нејзиниот претседател се избира со консензус од политичките партии.

на тие тела и нефункционирање на собраниската Комисија, тоа е добар начин таму да се проговори за информациите кои ги поседуваат службите, да се разменат, да се заземат одредени насоки на дејствување на службите, значи тие да се насочуваат, бидејќи се знае дека во ситуации кога нема конкретни

многу правни експерти се на мислење дека не е потребно да се трошат големи финансиски средства за повеќе од 200 вработени во една посебна институција, каде што очигледно нешто не функционира така како што треба. Информациите кои се добиваат преку таа Агенција не ѝ помагаат на Македонија ни-

те соседи, бидејќи нашето опкружување ја дестабилизира Македонија, тоа се покажа со Косово, Јужна Србија. Тоа треба да биде приоритетот на дејствувањето на Агенцијата".

Колку се координирани активностите на разузнавањето и контраразузнавањето?

"Непостоењето на едно координативно тело доведува до некоординираност. Од тие причини, додека јас бев директор на УБК, во 2000 и во 2001 година, постоеше одредена соработка со Агенцијата за разузнавање, која редовно доставуваше информации и повратно Управата за безбедност и контраразузнавање одговараше на доставените информации. Доставуваше и сопствени информации од сопствени извори. Постоеше добра соработка, а по налог на тогашните министри еднаш седмично беше задолжително седнувањето на иста маса на директорите на двете служби. Се комуницираше на највисоко ниво, а постоеше обврска и на пониско ниво да комуницираат и инспекторите. Немаше криење информации, заткулисно работење, постоеше најотворена соработка", коментира Митевски.

Нашите сознанија говорат дека овие македонски служби работат многу повеќе за странските служби, отколку за сопствената држава.

"Тоа е точно, тоа го потврдуваат и сегашните функционери во нивни одделни изјави, односно дека соработката на Управата за безбедност и контраразузнавање со западните служби, за жал, е подобра отколку со Агенцијата за разузнавање и со Службата за безбедност и разузнавање во состав на Министерството за одбрана. За жал, тоа е феномен кој не смее да се дозволи, но и натаму ни се случува. Ние мораме да се сконцентрираме на внатрешната безбедност, тие информации меѓусебно да ги разменуваме, па потоа тоа врвно координативно тело да оценува кои информации да им се дадат на стран-

ските разузнавачки служби. Произволното давање информации на странски служби, како што е сега, и нанесува директна штета на Македонија", вели Митевски и дополнува: "Случајот со Ел Масри, за жал, покажа дека кога работиме за една странска моќна разузнавачка служба ние не ги почитуваме ниту сопствените закони, ниту Уставот на државата. Значи, задржан е еден странски државјанин повеќе од 24 часа,

тивуставно и противзаконски. А тоа, пак, во времето додека беше министер Бошкоски, доведе службите од Велика Британија, од САД да се свртат против него, да го обвинат за несоработка, некооперативност, што резултираше и во случајот 'Раштански лозја' странски служби да даваат одредени информации во корист на Обвинителството. Сметам дека тоа не треба да се дозволи, затоа треба да се најде начин

ОДРЕДЕНИ ИНФОРМАЦИИ ДИРЕКТНО ИМ БЕА ПРЕНЕСУВАНИ НА ПРИПАДНИЦИТЕ НА ОНА

што е незаконски. Законот пропишува држење максимум 24 часа и предавање на истражен судија, исто така, во рок од 24 часа за тоа морало да биде информирана германската Амбасада во земјава, а германскиот амбасадор потврди дека воопшто не биле запознати со тој случај. Тоа укажува на злоупотребите од страна на раководителите на службите за потребите на странските служби, да им се додворат или за други цели, се работи про-

да се контролира размената на информации на нашите служби, бидејќи очигледно е дека во овој три-четиригодишен период премногу информации им се даваат на странски служби, а што е на штета на Македонија".

Во однос на функционирањето на безбедносните служби за време на конфликтот во 2001 година, Митевски вели: "Сметам дека не затаија безбедносните служби, меѓутоа последиците од соработката со странските разузнавачки

служби доведе до негативни ефекти. Во Министерството постоеја податоци дека одредени информации директно ѝ биле давани на другата страна. При редовна размена на информации меѓу нашата УБК и странските служби, од странските служби информациите му се пренесуваа на раководството на т.н. ОНА, што придонесе за штетните последици врз безбедносните сили. Неколку пати господинот Бошкоски ги опомена амбасадорите на одделни амбасади во државава каде беа стационирани разузнавачите и побара да се прекине со тие контакти. За да не се повтори тоа мора да се најдат начини за контрола на размената на информации, бидејќи очигледно Македонија трпи директна штета".

За тоа што сè уште немаме закон за прислушување, Митевски потенцира: "Сите политички гарнитуре кои се на власт ги злоупотребуваат специјалните истражни техники, методи и средства на службите и од тие причини го одолговлекуваат донесувањето на законот. Со негово донесување сè ќе се стави под контрола, а без налог од истражен судија не ќе може да се почне следење на комуникациите меѓу две лица. Во строго определени случаи може да се поднесе барање и тоа барање да го одобри истражен судија. Во изминатив период ние набавивме софистицирана опрема за таа намена, која е во согласност со сите европски стандарди, кои ги поседуваат западноевропските земји. Не отсуствува опрема, туку отсуствуваат начини на нејзина употреба. Со таа опрема се добиваат значајни информации, со кои сигурно со озаконување, со донесување закон за прислушување и со нивно користење во редовна судска процедура многу лица ќе можат да бидат осудени за разни кривични дела, особено за потешки форми на организиран криминал каде, за жал, во моментот сме најслабо поставени и најнемоќни, отсуствуваат и кривични пријави на тој план".